

**Шпура А.Ю.,
Оам — 16.15/3**

Науковий керівник:
к.е.н., доцент Шкуліпа Л.В.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Впровадження та регулювання процесу обліку, контроль та аналіз ефективного використання виробничих запасів має велике значення на підприємствах, а саме на тих, де здійснюються значний обіг матеріальних цінностей. Як і будь-який інший процес, він вимагає перш за все нововведень, розвитку, підтримки і покращення існуючого стану.

Дослідження наукових розробок, вчень та публікацій продемонструвало, що дана тема користується популярністю серед значної кількості вчених різних часів. У своєму доробку мають праці про облік, контроль та аналіз ефективного використання виробничих запасів такі науковці: Б.А. Засадний, К.Л. Багрій, Н.А. Гура, Г.І. Кіндрацька, О.Я. Кобилюх, Т.А. Довга, О.А. Сандальнова, Г.П. Голубнича, В.В. Сироїжко та інші. Зважаючи на те, що дана тема має різноманітні аспекти та підрозділи, можна зробити висновок, що далеко не всі з них були з'ясовані та висвітлені. Багато питань залишаються відкритими і є велика необхідність у найближчий час знайти на них відповіді.

Були використані такі методи дослідження як: діалектичний підхід та системний аналіз - для теоретичного узагальнення результатів досліджень вчених та практиків, предметом яких є облік, контроль та аналіз виробничих запасів підприємства; методи порівняльного аналізу та синтезу - при виявленні загальних і специфічних рис обліково-аналітичного забезпечення господарських

операцій вітчизняних підприємств з виробничими запасами; методи аналогії та порівняння - при визначенні проблем та перспектив вдосконалення процесу проведення аналізу ефективності використання виробничих запасів на підприємстві.

Для продуктивного та успішного функціонування для будь-якого підприємства, незалежно від виду його діяльності, потрібна правильно організована система бухгалтерського обліку, контролю та звітності. В діяльності кожного господарюючого об'єкту, приймають участь багато людей, для яких існує спільна ціль - оцінка фінансового стану підприємства, перспективи та проблеми розвитку, методи, засоби та інструменти для покращення його функціонування. Головним засобом, який контролює ці процеси є система бухгалтерського обліку, який допомагає з усіх сторін найкраще і найточніше зрозуміти стан підприємства.

Ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів допомагає проводити своєчасний облік та контроль за їх збереженням та застосуванням. Ефективне використання виробничих запасів допомагає впливати на розмір одержуваного прибутку. Від ефективного управління виробничими запасами залежить прибутковість комерційної організації.

Виробничі запаси - частина оборотного капіталу компанії і стосуються повільно реалізованих активів. Для правильного функціонування виробництва та збуту продукції, потрібно організувати аналітичну роботу щодо забезпечення оптимального рівня запасів.

Існує кілька методів обліку виробничих запасів (рис.1.1).

Важливою передумовою обліку виробничих запасів є їх оцінка, яка впливає на визначення собівартості продукції. Особливого значення це питання набуває за сучасних умов господарювання, коли ринкові ціни на виробничі запаси постійно змінюються і переважно зростають.

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

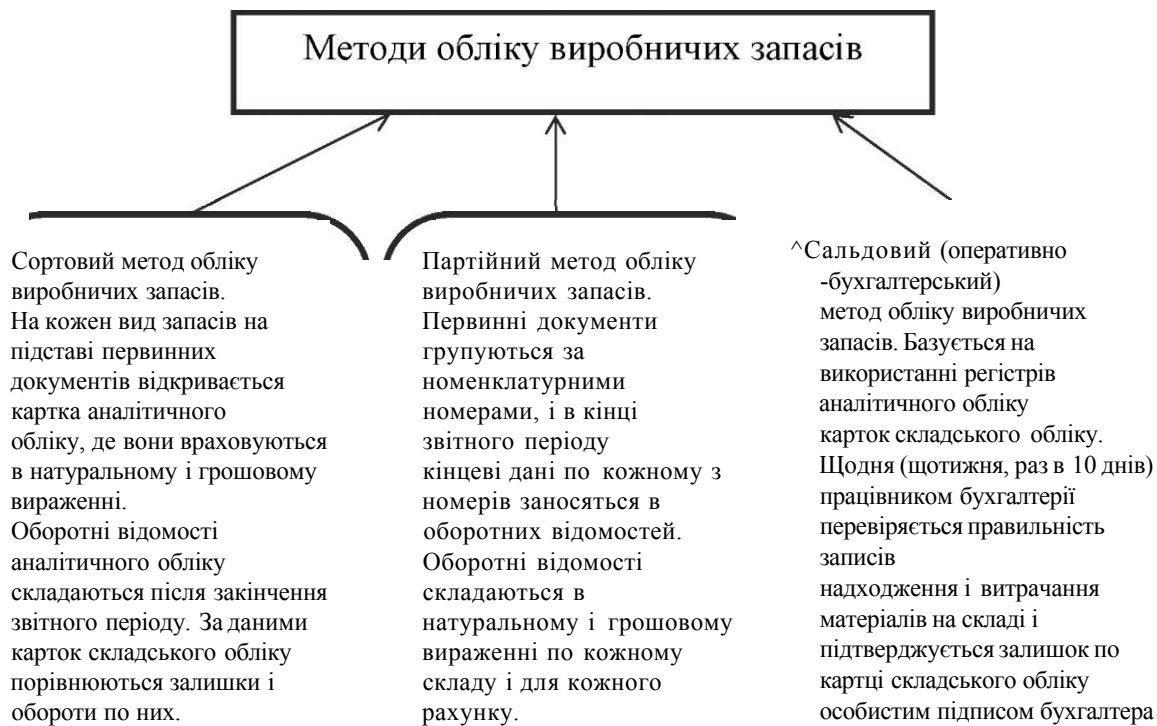

Рис. 1.1 Методи обліку виробничих запасів

Аналіз виробничих запасів підприємства має за мету забезпечити ефективне виконання виробничої програми за рахунок зведення до мінімуму матеріальних витрат, зменшення обсягу виробничих запасів, зниження цін на ресурси та підвищення їх якості.

Основні завдання аналізу забезпеченості та використання виробничих запасів:

10. оцінка реальності планів матеріально-технічного постачання, ступеню виконання їх, впливу на обсяг виробництва продукції, її собівартість та інші показники господарської діяльності;

11. оцінка забезпечення підприємства окремими видами виробничих запасів;

12. оцінка рівня інтенсивності та ефективності використання матеріальних ресурсів;

13. визначення характеру складських запасів, оцінка руху та структури споживання матеріальних ресурсів;

14. систематизація факторів, які зумовили відхилення фактичних показників використання виробничих запасів від планових (прогнозованих);

15. моделювання взаємозв'язків між обсягами випуску продукції та матеріаломісткістю, матеріаловіддачею, іншими факторними показниками;

16. виявлення внутрішньовиробничих резервів економії виробничих запасів та оцінка їх впливу на обсяг діяльності.

17. Для аналізу забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та ефективності їх використання використовують не лише обліково-економічні дані, а й технічну, технологічну та іншу інформацію.

Вирішивши основні проблеми торгівлі можна налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік і контроль за наявністю, рухом і використанням матеріальних ресурсів, а також досягти їх раціональної економії. У процесі вивчення питання про проблему обліку, аналізу і контролю матеріальних ресурсів торгового підприємства була розглянута організація обліку, рух запасів на підприємстві, а також забезпечення збереження матеріальних цінностей на основі вивчення матеріалів і аналізу господарської практики.

Варто зазначити, що у 2017 році класифікація виробничих запасів зазнала змін у нумерації (коди) рахунків та субрахунків для обліку запасів, а також назви деяких Мінфін змінив радикально. Так, для узагальнення інформації про надходження, рух і вибуття запасів відтепер виділено три рахунки (з поділом на окремі субрахунки) в межах нефінансових активів — клас 1.

А саме, для обліку запасів з 1 січня 2017 року слід застосовувати субрахунки таких рахунків, як:

- 15 «Виробничі запаси»;
- 17 «Біологічні активи» (тільки поточні біологічні активи);
- 18 «Інші нефінансові активи».

За дебетом цих рахунків слід відображати надходження запасів з урахуванням витрат на їх придбання та доведення до стану, в якому

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

вони придатні для використання у запланованих цілях, передбачених *НП(С)БО 123*.

Тоді як за їх кредитом показують вибуття запасів унаслідок продажу, безоплатної передачі, використання для створення інших активів або неможливості отримання суб'єктом державного сектору надалі економічних вигод від їх використання.

Новації значно меншою мірою торкнулися позабалансових субрахунків, ніж балансових, проте все ж таки певні зміни відбулися і їх варто враховувати при подальшому веденні бухгалтерського обліку.

Отже, після проведення досліджень і опрацювання отриманої інформації, було з'ясовано, що своєчасне та регулярне оновлення і покращення документів для облік, контролю та аналізу ефективного використання виробничих запасів, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт сприятимуть покращенню, вдосконаленню виробництва, його розвитку, отримання бажаного прибутку, правильному функціонуванню усіх його підрозділів та як наслідок довготривале перебування на ринку.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. та ін. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит» /Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидюк, Т.В. Шахрайчук; За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. - 2-те вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП «Рута» 2002. - 544с.

2. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація / Н.І. Дорош. - К.:Т-во «Знання», КОО,2007. - 402 с.

3. Житна І.П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств / І.П. Житна. Навч. посібник: Переклад із рос. К.: Вища шк., 2002. - 191с.

4. Коблянська І.О. Фінансовий облік / І.О. Коблянська. - К.:Знання. - 2004. - 473с.

5. Мник Є.В. Економічний аналіз на промислових підприємствах / Є.В. Мник. - Львів: Світ,1998. - 208с.